

Handläggare
Jens Westlund
Telefon: 0850821150

Till
Älvsjö stadsdelsnämnd
2019-12-19

Nytt miljöprogram för Stockholm 2020–2023

Svar på remiss från kommunstyrelsen, KS 2019/1040

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat remissen ”Nytt miljöprogram för Stockholm 2020–2023. Förvaltningen välkomnar det nya miljöprogrammet och bedömer att programmet är ett viktigt instrument att förbättra stockholmarnas hälsa och miljö.

Förvaltningen anser att stadens grönytor bör ytterligare lyftas fram i programmet eftersom grönytors funktion är avgörande för att kunna hantera mer extremt klimat. Förvaltningen är positiv till att staden i större utsträckning tillämpar krav på grönytefaktor vid markanvisningar.

Förvaltningen pekar också på behovet av att de höga ekologiska värdena i stadens naturområden lyfts fram. Vidare behöver natur nära bostaden få ökad betydelse i programmet eftersom den har stor betydelse för människors välbefinnande och allra mest för barnen.

Den indikator som handlar om grönytekomensation vid exploatering av park- eller naturmark, önskar förvaltningen följs upp med riktlinjer för sådan komensation, vilket saknas idag.

Avslutningsvis bedömer förvaltningen att det finns ett behov att ta fram områdesprogram då större exploateringar eller förtätningar är aktuella i en stadsdel. I ett sådant program vägs många olika förutsättningar in, och då kan biologisk mångfald och grönstruktur hanteras på den övergripande nivå som är nödvändig.

En förutsättning för att programmet ska få det genomslag och förändrade beteende som programmet ger uttryck för, bör de nämnder och bolag som får ansvar för att uppnå de olika etappmålen, ges de förutsättningar som krävs.

Utöver ovanstående synpunkter delar förvaltningen förslaget till nytt miljöprogram.

Bakgrund

Stockholms stad har haft ett tiotal miljöprogram sedan 1976 och nu har kommunfullmäktige gett kommunstyrelsen i uppdrag att i samarbete med berörda nämnder och bolag revidera stadens senaste miljöprogram för perioden 2016–2019. Nytt miljöprogram för perioden 2020–2023 har tagits fram och remitterats till Älvsjö stadsdelsnämnd. Remissen har därutöver skickats till samtliga stadsdels- och förvaltningsnämnder och bolag inom staden, ett flertal andra kommuner, organisationer och institutioner som exempelvis Naturskyddsföreningen Stockholms län för svar senast den 17 januari 2020.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen förskola, avdelningen för samhällsutveckling samt avdelningen för egen regi. Ärendet behandlas i förvaltningsgruppen den 12 december 2019.

Ärendet

Stockholm ska vara världsledande och inta rollen som en internationell förebild i det globala miljö- och klimatarbetet. Arbetet för miljö och klimat ska göra tydliga avtryck och stadens egna verksamheter ska gå före för att visa vägen i arbetet för en klimatsmart och hållbar stad.

Förslaget till nytt miljöprogram 2020–2023 fokuserar på de största miljöutmaningarna för perioden; hållbar energianvändning, transporter, klimatanpassning, kemikalieutsläpp, god vattenstatus, biologisk mångfald samt resurseffektiva kretslopp. Utsläppen av växthusgaser minskar inte, globalt och nationellt, i den omfattning som krävs och klimatfrågan dominerar miljöarbetet i allt högre grad. I förslag till nytt miljöprogram föreslås därför höjda ambitioner för klimatarbetet, dels med en högre målsättning för utsläppsminskning, dels genom att ta in åtgärder som syftar till att minska konsumtionens klimatpåverkan. Staden är en stor upphandlande myndighet som kan gå före och vara ett gott exempel och inspirera omvärlden.

Staden kommer inte uppnå miljömålen av egen kraft utan arbetet behöver ske i nära samverkan med omvärlden och genom teknikutveckling. Programmet har därför utformats på ett sätt som ska stimulera och stärka samverkan, innovation och kommunikation. Näringslivets roll i miljöarbetet tydliggörs och former för samverkan behöver utvecklas.

Förslag till nytt miljöprogram för 2020–2023 formulerar mål inom

de områden där utmaningarna för Stockholm bedömts som störst såsom klimatpåverkan, klimatanpassning, resurshushållning och cirkulärekonomi, biologisk mångfald samt skadliga utsläpp och emissioner. Inom dessa områden formuleras mål för den egna organisationen och för stadens geografiska område, dels utifrån stadens långsiktiga ambitioner som mål på längre sikt och dels som etappmål för programperioden med förväntat resultat vid utgången av år 2023.

I programförslaget beskrivs genomförande och uppföljning från olika perspektiv med exempel på åtgärder och ansvarsfördelning, liksom hur intern och extern samverkan, innovation, inköpsprocessen och kommunikationsarbetet kan bidra till snabbare måluppfyllelse.

Konsumtionsperspektivet belyses inom olika målområden för att peka ut hur vi når ökad kunskap om konsumtionens betydelse för minskad miljöpåverkan.

Programmet är strukturerat utifrån de högst prioriterade målen för Stockholmsmiljö på lång sikt, det vill säga fram till 2030 eller längre:

- Ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040
- En fossilfri organisation 2030
- Ett klimatanpassat Stockholm
- Ett resurssmart Stockholm
- Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem
- Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö
- Ett giftfritt Stockholm

Dessa mål med en prioriterad inriktning på lång sikt omfattar var för sig ett antal etappmål för programperioden 2020–2023.

Sammantaget lägger miljöprogrammet fast sju prioriterade mål för Stockholms livsmiljö, 16 etappmål och förslag på indikatorer. Denna precisering av målen på lång och kort sikt ska ge en tydlig bild av hur staden säkerställer en ekologisk långsiktigt hållbar utveckling. I programmets målbeskrivningar tydliggörs hur respektive mål bidrar till de nationella miljömålen och de globala målen enligt Agenda 2030. Förutom tydliga exempel på konkreta åtgärder för måluppfyllelse beskrivs även de handlingsplaner eller motsvarande som finns med relevans för respektive mål och vars åtgärder bidrar till måluppfyllelse.

verksamhetsplanen. Här kan respektive nämnd och bolagsstyrelsens arbete detaljeras utifrån de övergripande inriktningarna.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen välkomnar det nya miljöprogrammet och bedömer att programmet är ett viktigt instrument att förbättra stockholmarnas hälsa och miljö. En allmän synpunkt är att nästa gång staden ska ta fram ett nytt miljöprogram är det lämpligt att även stadsdelsnämnder bjuds in till referensgruppen. Flera av målen och indikatorerna riktar sig till verksamheter som drivs av stadsdelsnämnderna, exempelvis förskolor, särskilda boenden och parkskötsel.

Avsnittet "Ett klimatanpassat Stockholm"

Förvaltningen anser att stadens grönytor bör lyftas fram mer i detta avsnitt, då de är avgörande för att kunna hantera mer extremt klimat i form av skyfall och värmeböljor. Parker, naturmark, samt träd och planteringar på gatemark tillsammans med gröna tak och grön fastighetsmark kan både jämna ut lokalklimatet och fördröja infiltrationen av stora mängder regnvatten. En föreslagen indikator om grönytefaktor vid markanvisningar har placerats under målet om biologisk mångfald, men har lika stor relevans för målet om klimatanpassning. Det har förvaltningen tidigare efterlyst vid exploateringar, och hoppas att det kommer att införas för alla projekt.

Stadsdelsnämnden driver två större projekt som finansieras med klimatinvesteringsmedel. Syftet är framför allt att öka beredskapen för att hantera större regnmängder. I parken Bergtorpskärrer anläggs en dagvattenplantering dit regnvatten från gräsytor ska ledas. Vid Långsjöbadet ska gräsytor dräneras från regnvatten, vilket sedan passerar en reningskassett i marken innan det leds ut i sjön. Stadsdelsförvaltningen efterlyser dock stöd i arbetet med hantering av dagvatten i parkanläggningar. Det är en mycket viktig och samtidigt komplex och växande fråga som kräver en specialkompetens som inte finns inom ordinarie parkskötsel.

Avsnittet "Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem"

I detta avsnitt skulle förvaltningen önska att de höga ekologiska värdena i stadens naturområden lyfts fram och att anledningen till artrikedomen är att det inte bedrivits något skogsbruk här under lång tid. Därför kan inte grönområden som försvinner i staden kompenseras av de mer artfattiga produktionsskogar som finns i stora delar av landet.

Även värdet av natur nära bostaden behöver lyftas, då den har stor betydelse för människors välbefinnande och allra mest för barnen. Det är viktigt att värdet av närnatur beaktas vid förtätning, eftersom

exploateringen ofta sker på just de ytorna. Förtätningen innebär därför att det blir fler invånare som nyttjar mindre ytor av närnatur. Nya förskolor och skolor har ofta mindre gårdar som gör att de i större utsträckning besöker parker och närnatur. Ibland kan slitaget på dessa ytor bli så stort att de ekologiska värdena avsevärt minskar.

En föreslagen indikator är *Andel exploateringsprojekt som gör relevant grönytekompensation vid ianspråktagande av mark i områden med ekologiska och rekreativa värden*. Stadsdelsförvaltningen har tidigare vid flera tillfällen efterlyst riktlinjer för grönkompensation vid exploateringar på park- och naturmark. Idag saknas riktlinjer och det som avgör om några sådana medel utbetalas är främst den totala ekonomin i ett exploateringsprojekt, inte behovet av kompensation till följd av att grönytor försvinner. Förvaltningen utgår från att sådana riktlinjer kommer att tas fram nu, eftersom det annars blir svårt att följa upp indikatorn.

Ett etappmål i miljöprogrammet är *Upprätthållna funktioner och samband för biologisk mångfald i stadens blå och gröna infrastruktur*. Förvaltningen vill här framföra behovet av att ta fram områdesprogram då flera exploateringar är aktuella i en stadsdel. I ett områdesprogram vägs många olika förutsättningar in och då är även biologisk mångfald och grönstruktur viktiga frågor. Inom Solberga pågår och planeras förtätning på flera olika platser. Eftersom något områdesprogram inte tagits fram är det svårt att göra en bedömning av hur grönstrukturen i hela området påverkas och vilka förstärknings- och kompensationsåtgärder som kan behövas. Förvaltningen anser att områdesprogram är väsentliga vid större förtätningar och exploateringar för att grönfrågorna ska kunna hanteras på rätt sätt.

En förutsättning för att programmet ska få det genomslag och förändrade beteende som programmet ger uttryck för, bör de nämnder och bolag som får ansvar för att uppnå de olika etappmålen, ges de förutsättningar som krävs. Utöver ovanstående synpunkter delar förvaltningen förslaget till nytt miljöprogram.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Älvsjö stadsdelsförvaltning
Avdelningen förskola

Älvsjö Stationsgata 21
Box 48
125 21 Älvsjö
Växel 08-508 21 000
Fax 08-508 21 099
alvsjo@stockholm.se
stockholm.se

Anne-Marie Tingeborn
Stadsdelsdirektör

Göran Sjödin
Avdelningschef

Bilaga
Remissen

Älvsjö stadsdelsförvaltning
Avdelningen förskola

Älvsjö Stationsgata 21
Box 48
125 21 Älvsjö
Växel 08-508 21 000
Fax 08-508 21 099
alvsjo@stockholm.se
stockholm.se

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anne-Marie Tingeborn, Stadsdelsdirektör	2019-11-29
Göran Sjödin, Avdelningschef	2019-11-29